

Kommunfullmäktige

Nytt insamlingsystem för hushållsavfall med bostadsnära insamling av förpackningar och tidningar

Kommunstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige besluta

Borås Energi och Miljö AB **hemställer om** ett nytt insamlingsystem för hushållsavfall med bostadsnära insamling av förpackningar och tidningar till en investeringskostnad på 149,4 miljoner kronor **avslås**. **Tidigare beslut, med tillägg att ett avtal tecknas med en så kallad TIS (tillståndspliktigt insamlingsystem), kvarstår.**

Sammanfattning

Kommunfullmäktige fattade 2020-03-19 § 34 beslut om godkännande av införandet av ett nytt insamlingsystem för hushållsavfall med bostadsnära insamling av förpackningar och tidningar till en investeringskostnad på 144,4 miljoner kronor. Beslutet fattades med ett tillägg att ställningstagandet bygger på att ett avtal tecknats med en så kallad TIS (tillståndspliktigt insamlingsystem) som ersätter Borås Energi och Miljö AB för merkostnaderna i enlighet med förordningens intentioner. Då bolaget i dagsläget **saknar en godkänd TIS motpart förväntas bolaget att aktivt medverka med aktuella parter för att få ett avtal till stånd under kommande år.**

Bolaget har framfört att större investeringsbehov föreligger av befintlig optisk sorteringsanläggning, men har samtidigt inte presenterat volymerna av nödgade investeringar. Kommunstyrelsen saknar därmed insyn i bolagets finansiella resonemang och ställningstagande kring vilka avväganden som gjorts.

Kommunstyrelsen delar i grunden förslaget intentioner, men fastslår samtidigt att Borås Energi och Miljö AB inte redogjort för vilka affärsmässiga grunder som bolagets hemställan bygger på. Borås Energi och Miljö AB är ett kommunalt bolag som bedriver en intäktsfinansierad näringsverksamhet. Förslaget om flerfackssystem innebär att bolaget hemställer om att frivilligt inträda ett icke lagreglerat område på en marknad som är utsatt för konkurrens, vilket enligt gällande ägardirektiv och lagintentioner ska bedrivas på affärsmässig grund samt där verksamheten ska redovisas särskilt och skilt från annan verksamhet. Bolaget har inte presenterat eller beskrivit sina affärsmässiga grunder eller redogjort för hur bolaget avser att uppfylla gällande ägardirektiv och lagstiftning. Detta trots flertalet påpekanden i samband med planerings- och uppföljningssamtal.

Vidare råder det en osäkerhet kring om ansvaret returpapper kommer att tillfalla det kommunala avfallskollektivet att hantera, då både Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) samt intresseorganisationen Avfall Sverige AB framfört en begäran till Regeringen om att förordningen bör ses över – till följd av osäkra kostnadsanalyser för de kommunala avfallskollektiverna.

Ärendet i sin helhet

Borås Energi och Miljö AB har inkommit med en begäran om utökning av investeringsplanen med 149,4 miljoner kronor i syfte att genomföra projektet ”Nytt insamlingssystem för hushållsavfall med bostadsnära insamling av förpackningar och tidningar”. Den förändrade investeringskostnaden motsvarande 5 miljoner kronor jämfört med tidigare beslut i Kommunfullmäktige förklaras av kostnader som är föranledda förskjutning av projektet med anledning av ändrade förutsättningar. **Kommunstyrelsen noterar att de presenterade merkostnadernas karaktär inte har blivit redogjorda.** Det nya insamlingssystemet omfattas av två delprojekt, flerfacksprojekt samt tvåkärlsprojekt, som enligt bolaget kommer att införas parallellt med start år 2020 och beräknas vara klart år 2023. Det nya insamlingssystemet inkluderar insamling av förpackningar och tidningar. Införandet av det nya systemet med bostadsnära insamling av förpackningar och tidningar ger en högre service och bättre tillgänglighet för kunderna. Dessutom skapas en bättre utsorteringsgrad av materialen, framför allt papper och plast.

Borås har sedan 1995 sorterat ut matavfall och brännbart restavfall var för sig med optisk sortering där avfallet sorteras i hushållen i svart och vit plastpåse. Påsarna skiljs sedan åt i optiskt sorteringsanläggning på Sobacken. Förpackningsmaterialet samlas in via återvinningsstationer som drivs av förpacknings- och tidningsindustrin (FTI). **Bolaget har framfört att större investeringsbehov föreligger av befintlig optisk sorteringsanläggning, men har samtidigt inte presenterat volymerna av nödgade investeringar. Kommunstyrelsen saknar därmed insyn i bolagets finansiella resonemang och ställningstagande kring vilka avväganden som gjorts.**

Under sommaren 2018 beslutade regeringen två nya förordningar (Förordning 2018:1462 om producentansvar för förpackningar samt Förordning 2018:1463 om producentansvar för returpapper). Dessa förordningar innebär ett större krav och ansvar på producenterna, bland annat att de ska ta det fulla ekonomiska ansvaret för insamling av förpackningar och returpapper genom tillståndspliktiga insamlingssystem. **Borås Energi och Miljö AB vill och har trots detta ingått stora kostnadsförbindelser som åläggs avfallskollektivet i Borås.** Planen var att den nya förordningen om producentansvar för förpackningar och returpapper skulle träda i kraft vid årsskiftet 2020/2021. Naturvårdsverket har i maj 2020 avslagit de båda ansökningar som har inkommit för att bli tillståndspliktigt insamlingssystem (TIS). Därmed har Borås Energi och Miljö AB i dagsläget inte någon part att teckna avtal med.

Kommunfullmäktige fattade 2020-03-19 § 34 beslut om godkännande av införandet av ett nytt insamlingssystem för hushållsavfall med bostadsnära

insamling av förpackningar och tidningar till en investeringskostnad på 144,4 miljoner kronor. Beslutet fattades med ett tillägg att ställningstagandet bygger på att ett avtal tecknats med en så kallad TIS (tillståndspliktigt insamlingssystem) som ersätter Borås Energi och Miljö AB för merkostnaderna i enlighet med förordningens intentioner. Eftersom bolaget inte har någon möjlighet att i dagsläget teckna avtal **är det av särskild vikt att Borås Energi och Miljö AB redogör för vilka nödgade investeringar som krävs för att underhålla befintlig optisk avfallsanläggning till dess avtal finns på plats alternativt till dess Förordning 2018:1462 om producentansvar för förpackningar träder i kraft.**

Regeringen har i april 2020 fattat ett inriktningsbeslut som innebär att producentansvaret för returpapper ska avskaffas och att tidningsbranschen ska slippa finansiera tidningsinsamlingen. Enligt förslag ska kommunerna från den 1 januari 2022 tillhandahålla ett system med lättillgängliga insamlingsplatser för att samla in utsorterat returpapper. Kommunerna ska säkerställa att returpapper som samlas in hanteras så att materialåtervinning främjas. Kommunerna blir ansvariga för:

- Returpapper som utgör kommunalt avfall, det vill säga fullt operativt ansvar och kostnadsansvar, enligt förslag 1 januari 2022.
- Returpapper från verksamheter som utgör kommunalt avfall, till exempel tidningar från ett kontor.
- Kommunerna blir ansvariga för återvinningen (avsättning på marknaden).

När de nya kraven börjar gälla är i nuläget osäkert. Förutsättningarna för finansieringen av investeringen är osäker och det kan innebära att taxeutvecklingen kan komma att påverkas. Bolagets beräkningar visar att om ersättning uteblir för producentansvaret och kostnaden för projektet därmed helt får finansieras via taxa, påverkas taxan med 268 kronor/år under en femårsperiod. **Utöver de kostnader som direkt påverkar taxeuttag finns även en övervältringskostnad från Borås Energi och Miljö AB till avfallskollektivet, bland annat genom att bolaget ej längre kommer att tillgodose avfallspåsar. Denna kostnad och inköp av avfallspåsar hänskjuts hushållen.**

Vidare råder det en osäkerhet kring om ansvaret returpapper kommer att tillfalla det kommunala avfallskollektivet att hantera, då både Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) samt intresseorganisationen Avfall Sverige AB framfört en gemensam begäran till Regeringen om att förordningen bör ses över – till följd av osäkra kostnadsanalyser för de kommunala avfallskollektivten.

Regeringen beslutade i september 2020 om en nyordning från den 1 januari 2023 som omfattar två delar; kravet på insamling av förpackningsavfall från bostadsfastighet och kravet på tillstånd för att driva ett insamlingssystem för förpackningsavfall från hushåll. Beslutet innebär att FTI kan fortsätta samla in förpackningsavfall vid återvinningsstationer och kommuner kan fortsätta samla in förpackningsavfall genom sina befintliga system, utan uppdrag från

producenterna, fram till och med 2022. Kommunens insamling av förpackningar kan avgiftsfinansieras.

Kommunstyrelsen delar i grunden förslaget intentioner, men fastslår samtidigt att Borås Energi och Miljö AB inte redogjort för vilka affärsmässiga grunder som bolagets hemställen bygger på. Borås Energi och Miljö AB är ett kommunalt bolag som bedriver en intäktsfinansierad näringsverksamhet. Förslaget om flerfackssystem innebär att bolaget hemställer om att frivilligt inträda ett icke lagreglerat område på en marknad som är utsatt för konkurrens, vilket enligt gällande ägardirektiv och lagintentioner ska bedrivas på affärsmässig grund samt där verksamheten ska redovisas särskilt och skilt från annan verksamhet. Bolaget har inte presenterat eller beskrivit sina affärsmässiga grunder eller redogjort för hur bolaget avser att uppfylla gällande ägardirektiv och lagstiftning.

Kommunstyrelsen förutsätter att bolaget fortsatt aktivt arbetar med möjlig finansiering till projektet. Kommunstyrelsen ser att en ökning av taxan till följd av insamlingssystemet, motsvarande 268 kronor fram till år 2025 samt tillhörande övervaltringskostnader till hushållen, inte vägs upp i dagsläget. Avfallskollektivet finansierar redan idag de kostnader som hänförs hantering av förpackningar genom särskilda avgifter vid köp av bland annat livsmedel. Kommunstyrelsen anser det vara direkt orimligt att påtvinga en dubbelavgift för avfallskollektivet för en tjänst som redan tillgodoses idag av FTI.

Beslutsunderlag

1. Fullmäktigeskrivelse, 2020-11-23
2. Styrelseprotokoll Borås Energi och Miljö AB, 2020-10-29
3. Beslutsförslag Borås Energi och Miljö AB, 2020-10-29
4. Beslutsförslag Borås Energi och Miljö AB, 2020-02-17

Kommunfullmäktiges beslut expedieras till

1. Borås Energi och Miljö AB, anders.glemfelt@borasem.se samt linda.wilhelmsson@borasem.se

För Sverigedemokraterna,

Andreas Exner (SD)
Kommunalråd

Kristian Silbvers (SD)
Ledamot, kommunstyrelsen